

Zitting 1979–1980

15 849

Wijziging van de inkomstenbelasting en van de loonbelasting in het kader van het belastingplan 1980

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Algemeen

Alvorens over te gaan tot de eigenlijke toelichting op de in dit wetsontwerp voorgestelde maatregelen geven wij in deze memorie eerst een algemene toelichting op het belastingplan 1980. De Regering heeft zoals reeds in de miljoenennota is uiteengezet, ter oplossing van de financieringsproblematiek een belastingplan van 390 mln. noodzakelijk geacht. De ontwikkeling van de reëel beschikbare inkomens is van dien aard dat aanvullende maatregelen ter ondersteuning van de in de nota «Bestek '81» neergelegde koopkrachtdoelstelling onvermijdelijk zijn. Daartoe wordt een verlaging van de loon- en inkomstenbelasting voorgesteld waarmee voor 1980 een bedrag is gemoeid van 770 mln. Dit bedrag van 770 mln. dient binnen het belastingplan te worden gecompenseerd, waardoor de totale omvang van de te treffen maatregelen op 1160 mln. dient te worden gesteld. Met betrekking tot de omvang van de te nemen maatregelen dient echter nog rekening te worden gehouden met een relatief klein bedrag van per saldo 35 mln. als gevolg van de doorwerking van de in 1979 getroffen maatregelen en het aflopen van enige tijdelijke maatregelen. Het betreft hier onder meer de doorwerking van met ingang van 1979 getroffen maatregelen, te weten een verhoging van de overdrachtsbelasting en een verlaging van het tarief van de loon- en inkomstenbelasting, alsmede het vervallen van het tijdelijk geldende nultarief in de omzetbelasting voor abonnementen op dag- en nieuwsbladen. Aldus resteert een bedrag van 1125 mln. aan te treffen dekkingsmaatregelen. Bij de invulling van dit bedrag heeft de Regering zich op het standpunt gesteld dat de te treffen maatregelen zoveel mogelijk in de sfeer van de indirecte belastingen dienen te worden gezocht.

Gelet op de omvang van het benodigde bedrag is de Regering van oordeel dat ook de loon- en inkomstenbelasting een bijdrage aan het belastingplan zullen moeten leveren. In dit kader bevat het onderhavige wetsontwerp onder meer het voorstel de inflatiecorrectie in de loon- en inkomstenbelasting tot 80% te beperken hetgeen tot een algemeen werkende tariefverhoging leidt. De Regering is zich bewust van de nadelen van een verhoging van de loon- en inkomstenbelasting omdat deze de reeds bestaande afwentelings-tendenzen zou kunnen versterken, maar acht deze bezwaren in samenhang met de inkomenseffecten van de voorgestelde verlaging aan de voet van het tarief, niet onoverkomelijk.

In de indirecte belastingen gaat de voorkeur uit naar selectieve verhogingen. Hierbij is de nadruk gelegd op belastingverhogingen die mede zijn ingegeven door de wens om het energieverbruik terug te dringen. In de tweede plaats beogen zij bepaalde bestedingen te treffen die naar maatschappelijke opvattingen minder noodzakelijk worden geacht.

Op grond van laatstbedoelde overweging stelt de Regering een belastingverhoging voor op sigaretten en kerftabak die ertoe kan leiden dat de prijs van een pakje populaire sigaretten en die van een pakje populaire shag zal stijgen met 40 cent. De in Beneluxverband gemaakte afspraken bieden voor de onderhavige voorstellen voldoende ruimte. De budgettaire meeropbrengst wordt voor 1980 op 265 mln. geraamd.

Een tweede voorstel in dit kader betreft een verhoging van de accijns op alcohol. De laatste verhoging van de accijns op alcohol dateert van 1976 waarbij de tariefstelling in Beneluxverband plaatsvond.

Het onderhavige voorstel behelst een aanpassing van het tarief aan de sedertdien opgetreden inflatie en brengt de accijns voor een hectoliter zuivere alcohol van f 2100 op f 2667. Daardoor zal de prijs van bij voorbeeld een liter jenever stijgen met circa f 2,35. Deze verhoging zal in 1980 een meeropbrengst van 230 mln. opleveren.

De voorstellen die mede een uitvloeisel zijn van de door de Regering voorgestane energiebesparing betreffen in het bijzonder het wegverkeer. Dienaangaande stelt zij voor om de accijns op benzine te verhogen met f 4,35 tot het huidige Belgische niveau van f 52,35 per hectoliter. Van de voorgestelde accijnsverhoging die een prijsverhoging van 5,13 cent per liter tot gevolg heeft, mag een zekere beperking van het energieverbruik worden verwacht. De meeropbrengst wordt met inachtneming daarvan voor 1980 op 215 mln. geraamd.

Een tweede, eveneens mede op energiebesparing gerichte maatregel betreft het voorstel tot een gedifferentieerde verhoging van de bijzondere verbruiksbelasting van personenauto's. Het sinds 1976 geldende tarief bedraagt voor personenauto's met een catalogusprijs van niet meer dan f 10 000 16% en daarboven 17,5%. Het tarief van 16% blijft gehandhaafd ten aanzien van personenauto's met een catalogusprijs van niet meer dan f 10 000. Ten aanzien van personenauto's met een catalogusprijs tot en met f 22 000 wordt het tarief verhoogd tot 19%, daarboven zal een tarief van 21,5% van toepassing zijn. Deze maatregel, die tot een prijsverhoging van ca. 2 respectievelijk 5% leidt, levert in 1980 200 mln. op.

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de hiervoor beschreven maatregelen en de effecten daarvan op het reëel vrij beschikbaar inkomen van de modale werknemer. In de tabel zijn mede de maatregelen verwerkt die hierna onder B zijn besproken.

Tabel 1

Overzicht belastingplan	1980	Effecten op het reëel beschikbaar inkomen van de modale werkn.
1. Invloed van reeds vaststaande maatregelen	35	
2. Verhoging van de belasting op sigaretten en kerftabak	265	- 0,20
3. Verhoging van de accijns op alcohol	230	- 0,10
4. Verhoging van de accijns op benzine	215	- 0,08
5. Verhoging van de bijzondere verbruiksbelasting van personenauto's	200	- 0,03
6. Beperking van de inflatiecorrectie in de loon- en inkomstenbelasting	215	- 0,15
7. Verlaging van de loon- en inkomstenbelasting	7. 770	+ 0,75
8. Totaal	390	+ 0,19

B. Wijziging van het tarief van de loon- en inkomstenbelasting

Dit wetsontwerp strekt ertoe de inflatiecorrectie van het tarief van de loon- en inkomstenbelasting voor 1980 te beperken tot 80% en voorts een verlaging tot stand te brengen aan de voet van dat tarief. De voorgestelde verlaging beoogt de in de nota «Bestek 81» neergelegde koopkrachtdoelstelling te ondersteunen. Uitgangspunt voor die verlaging is het tarief 1980 zoals dat zou komen te luiden na een beperking van de inflatiecorrectie met 20%. Het voorstel behelst een verhoging van de bedragen van de belastingvrije som met 1%, onder inkorting van de 20%-schijf met een bedrag gelijk aan de verhoging van de belastingvrije som voor gehuwden in tariefgroep 4, te weten f 104.

Tevens stellen wij voor om het percentage van de eerste schijf van het tarief te verlagen van 20 tot 18. De hieruit resulterende belastingvermindering bedraagt f 175 voor alle gehuwden in tariefgroep 4 vanaf iets beneden het minimumloon. Voor de overige tariefgroepen is de verlaging geringer, als gevolg van het feit dat de verhoging van de daarbij behorende belastingvrije sommen uitkomt op een geringer bedrag dan f 104. Het effect van de beperking van de inflatiecorrectie en van de verlaging van de loon- en inkomstenbelasting voor gehuwden in tariefgroep 4 en voor ongehuwden in tariefgroep 2 kan worden afgelezen uit de hierna opgenomen tabellen.

Tabel 2. Gecombineerde inkomenseffecten van de beperking van de inflatiecorrectie en van de verlaging van de loon- en inkomstenbelasting voor gehuwden in tariefgroep 4

Belastbaar inkomen 1980	Tarief zonder maatregelen	Voorgesteld tarief	Verschil 2 en 3	
			in guldens	in % van het belastbaar inko- men minus belasting
1	2	3	4	5
15 000	907	811	- 96	- 0,68
20 000	2 006	1 856	- 150	- 0,83
30 000	4 880	4 741	- 139	- 0,55
40 000	8 363	8 247	- 116	- 0,37
80 000	29 239	29 199	- 40	- 0,08
120 000	55 056	55 071	+ 15	+ 0,02

Tabel 3. Gecombineerde inkomenseffecten van de beperking van de inflatiecorrectie en van de verlaging van de loon- en inkomensbelasting voor ongehuwden in tariefgroep 2

Belastbaar inkomen 1980	Tarief zonder maatregelen	Voorgesteld tarief	Verschil 2 en 3	
			in guldens	in % van het belastbaar inko- men minus belasting
1	2	3	4	5
15 000	1 848	1 701	- 147	- 1,12
20 000	3 148	3 001	- 147	- 0,87
30 000	6 285	6 150	- 135	- 0,57
40 000	10 120	10 007	- 113	- 0,38
80 000	31 871	31 868	- 3	- 0,01
120 000	57 998	58 021	+ 23	+ 0,04

Artikelen

De beperking van de wettelijke inflatiecorrectie met 20% is verwerkt in de in de artikelen II, onderdeel B, en III, eerste lid, opgenomen nieuwe bedragen van het schijventarief en de belastingvrije sommen. Deze bedragen zijn daartoe bijgesteld met een correctiefactor van 1,0312 in plaats van met de wettelijke tabelcorrectiefactor van 1,039. Vervolgens zijn deze bedragen verhoogd met 1%.

In afwachting van nadere besluitvorming inzake de bejaarden- en de arbeidsongeschiktheidsaftrek, die in samenhang met een nog in te dienen wetsontwerp tot herziening aanpassingsmechanismen sociale uitkeringen en vaststelling regelen hoogte sociaal minimum zal plaatsvinden, is de arbeidsongeschiktheidsaftrek op dezelfde wijze aangepast als de overige onderdelen van de belastingvrije sommen en is de bejaardenaftrek gehandhaafd op het huidige niveau.

Niet alleen de tariefbedragen (artikelen 53 van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 en artikel 20 van de Wet op de loonbelasting 1964) maar ook de bedragen voor de winsttoerekening aan de meewerkende echtgenoot (artikel 5, tweede lid, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964) zijn bijgesteld met een correctiefactor van 1,0312 in plaats van met de wettelijke tabelcorrectiefactor van 1,039. Aldus leidt de voorgestelde beperking van de inflatiecorrectie tot hetzelfde resultaat als zou zijn ontstaan bij een beperking van de inflatiecorrectie bij beschikking op grond van artikel 54, derde lid, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964.

De Bijstellingsbeschikking inkomstenbelasting 1980 is als bijlage bij dit wetsontwerp gevoegd. In deze beschikking zijn de bedragen opgenomen die op grond van artikel 54 van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 worden bijgesteld aan de hand van de wettelijke tabelcorrectiefactor van 1,039.

Ten slotte kan worden gewezen op de aanpassing van de kinderaftrekbedragen in de artikelen II en III. Deze aanpassing is nog noodzakelijk omdat wetsontwerp 15 683 dat voorziet in volledige afschaffing van de kinderaftrek van de loon- en inkomstenbelasting per 1 januari 1980, het Staatsblad nog niet heeft bereikt.

In artikel IV is in verband met de samenloop van wetsontwerp 15 683 en het onderhavige voorstel een voorschrift opgenomen, waardoor rekening wordt gehouden met het vervallen van de kinderaftrek. Voor de vervanging van het bedrag van de arbeidsongeschiktheidsaftrek enz. wordt uitgegaan van de door wetsontwerp 15 683 gewijzigde letteraanduidingen.

De Minister van Financiën a.i.,
G. M. V. van Aardenne

De Staatssecretaris van Financiën,
A. Nooteboom